

**VALORI EXPRESIVE ALE TERMINOLOGIEI
MEDICALE ÎN ROMANUL HORTENSIEI PAPADAT-
BENGESCU: *CONCERT DE MUZICĂ DE BACH***

Simona-Elena PETREA,

Facultatea de Litere

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

CZU: [81`276.6:61]:821.135.1-31.09 *b.simona_elen26@yahoo.com*

Hortensia Papadant-Bengescu aduce în literatura română o bogată terminologie medicală, omul fiziologic fiind prezentat din unghiul unui biolog, care știe că orice suferință a corpului este și o boală a sufletului.

Încă din primele pagini ale romanului sunt prezentate profesiile unor personaje ce sunt în strânsă legătură cu domeniul medical: doctorul Rim, doctorița Lina Rim, infirmiera Sia, doctorul Răut și farmacistul Schmidt. Nu peste mult timp, ea descoperă un întreg instrumentar medical. Chiar una din camerele casei era transformată într-un mic cabinet de consultație: „*erau acolo canapele felurite și resorturi complicate. Lina manevră una din ele care se înălță și se întinse întocmai ca masa operatorie. Mini avu o mișcare de spaimă în fața acestui laborator al celor mai intime dureri*”. Putem observa că spațiul în care se iau deciziile importante se schimbă. Camerele au fost înlocuite de „*laboratoare tainice*”, „*cabinete ascunse*”. Încăperile, mijloacele de transport dobândesc însușiri ce țin ce domeniul medical: „*trenuri sanitare*”, „*apartament sanitar*”, „*cabinet sa-nitar*”, „*cameră sanitară*”. Denumirile locurilor de recuperare ale bolnavilor sunt diverse: spital, sanatoriu, „*casă de recuperare*”, cabinet medical, „*imobil particular*”.

Primul bolnav este doctorul Rim. Acesta se plânge de accesele „*de gută*” pe care le are; doamna Vera crede că „*ar avea ceva din partea ficatului*”; Lică este suspectat și el, la un moment dat că s-ar fi îmbolnăvit de „*tifoidă și recurentă*”; despre Maxențiu se crede că ar avea „*gălbinare*, dar și tuberculoză, devenind „*un specimen bun de studiat*”. Maxențiu face o „*congestie pulmonară, o izbucnire mai violentă a bolii lui cronice*”, apoi o „*ftizie*”; bătrânul prinț moare din cauza unui „*atac de paralizie*”; Zaza moare „*de un cancer superb*”. De asemenea,

și la Rim observăm că este caracterizat drept un „*animal de o speță intermediară între genul feroce și cel domestic, având dinții unora și esofagul acelorlalte dobitoace*”. Să moară, tot din cauza unei boli, a unei infecții grave, „*septicemie*”. Întâlnim personaje care sunt depersonalizate, devenind specimene deosebite, ideale de a fi studiate în laboratorul medical al textului.

Sunt prezente și simptomele pe care le trăiesc personajele. Maxențiu avea: „*febră și somnul îi era sufocant. Palmele arzătoare le răcorea pe cerceafurile proaspete*”, „*insomnii lungi*”, „*migrene permanente*”, „*febră*”, „*accese de tuse*”, „*durerea cea mare, cea ca junghiul unui furuncol copț*”, „*o orgie de tuse, de expectorări*”. Mai târziu, simptomele pe care le trăiește Maxențiu se agravează: „*febra [...]era cum înlocuită cu un fel de morfinizare a organismului*”. Rim se plânge și el de numeroasele de dureri, dar și de „*febra de 40 de grade Celsius*”, care nu îi dă pace, spre sfârșitul romanului. Întâlnim la acești bolnavi ai romanului o multitudine de caracteristici specifice bolii pe care o au: „*în fața omului galben*”, „*paliid*”, „*obrajii îi erau umflați, ceea ce îl făcea hidos*”, „*trup slăbănog*”, „*respirație primejdioasă*”.

Chiar și fenomenul vorbirii este impregnat de termeni medical: „*cu-vintele îi păreau coagulate scăpate pe buze*”, „*ecouri mici...ce puteau deveni cataracte*”, „*vorbele...se îpleteau cu sângele*”. De asemenea, reacțiile unor personaje fac trimitere la domeniul medical, implicând limbajul acesta specific: „*dezgustul coagulat*”, râsul urmat de „*un mic gol în coaste neprevăzut de anatomie*”, lipsa de chef este subliniată prin: „*n-avea pulsul momentului*”, emoția intensă este prezentă ca o „*tresărire a mușchilor șalelor*”, mâhnirea „*străbătea trupul ei masiv ca un fel de crampă*”, tristețea: „*autointoxicație*”. Personajele nu mai sunt „*cuprinse de gânduri*”, ci „*gestionate*” de acestea.

Concluzii:

Hortensia Papadant-Bengescu realizează, prin creația sa, o adevărată explorare a patologicului prin mijloacele expresive ale argumentelor tehnice. Mozaicul de senzații are ca fundament reunirea inefabilului trăirii cu explicitul verdictului medical.

Terminologia medicală la nivelul textului analizat nu reflectă numai funcția obiectual-logică a limbii ci și funcția expresiv-stilistică.

Bibliografie selectivă:

- Cărți de stilistică
- 1. Irimia, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986;
- 2. Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Polirom, Iași, 1999;
- 3. Coșeriu, Eugen, *Deontologia și etica limbajului*, în vol. I, Prelegeri și conferințe, XXXIII, Iași, 1994;
- Cărți de critică literară
- 1. Marin Mincu, *Critice II*, Editura Cartea Românească, București, 1971;
- Textul-suport:
- 1. Hortensia Papadat-Bengescu, *Concert de muzică de Bach*, Editura Litere, București, 2010.

*Coordonator științific
Petronela SAVIN, dr. hab. conf. univ.*